

Analýza strategických dokumentů ITS v Litvě

1. Současný stav znalostí ITS (strategické dokumenty ITS, zhodnocení C-ITS)

REPORT TO THE EUROPEAN COMMISSION ON NATIONAL ACTIVITIES AND PROJECTS REGARDING THE PRIORITY AREAS OF THE DIRECTIVE 40/2010/EU (2012)

Akční plán ITS Litvy nebyl zpracován a nahrazuje jej tato Počáteční zpráva z roku 2012 s horizontem do roku 2017, s předpokladem dalších aktualizací v čase.

V roce 2012 byla představena Národní strategie dopravy, logistiky, pošt a telekomunikací (do roku 2030) s cílem zahrnout do předmětů také ITS.

S cílem přizpůsobit vnitrostátní právní předpisy evropské politice ITS bylo v roce 2011 změněno litevské právo, které je základem dopravních činností. Nový zákon byl doplněn o definice a pojmy týkající se ochrany údajů ITS, odpovědnosti za poskytování služeb ITS a koordinaci ITS. Stanovil jasnou a konzistentní terminologii a odstranil také problémy několika projektů ITS.

Litevská definice ITS má navíc širší význam než popis navržený ve směrnici 2010/40 / EU. V případě Litvy zahrnují ITS všechny dopravní prostředky (veřejná doprava, železnice, lehká vozidla, nákladní doprava, jízdní kola, elektrická vozidla, letadla, trajekty, lodě atd.), zatímco evropská směrnice se vztahuje pouze na silniční dopravu a její rozhraní s ostatními dopravními módy.

Politika open data se v Litvě podporuje a přispívá k postupům Evropské unie v oblasti politiky otevřených údajů. S cílem vyvinout efektivní, veřejný a trvale aktualizovaný databázový systém pro plánování multimodální cesty (VINTRA) byl změněn zákon o činnosti základní dopravy. Místní vlády a provozovatelé dopravy byli oprávněni poskytovat údaje o cestách týkající se jízdních řádů, sazeb nákladů a pravidel. Informace jsou zveřejňovány online a jsou dostupné pro všechny uživatele (společnosti, instituce, jednotlivce) a pro různé účely (pro použití, opětovné použití a redistribuci).

Litevská správa silnic (LRA) byla litevským Ministerstvem dopravy a telekomunikací pověřena správou VINTRA. Zákon dále popisuje definice (provozní údaje, silniční data), kompetence LRA (shromažďovat, systematizovat, ukládat, informovat) a spolupráci místních samospráv s LRA na VINTRA.

Litevská technická opatření

Ministerstvo dopravy a spojů Litevské republiky za účelem stanovení priorit pro vývoj a zavádění ITS nařídilo provést studii proveditelnosti zavádění ITS v Litevské republice.

Studie analyzovala již zavedené projekty ITS v litevském soukromém a veřejném sektoru. Bylo zaznamenáno, že soukromý sektor ITS široce přijímá, avšak pro dosažení efektivnějších výsledků chybí komunikace s veřejným sektorem. Studie také odhalila největší pozitivní potenciální oblasti pro implementaci ITS, které by mohly nejlépe optimalizovat dopravu.

Podle studie jsou nejlepší oblasti implementace ITS v Litvě následující:

1. Veřejná doprava
2. Rovnováha nákladů na dohled nad dopravní infrastrukturou a náklady na její rozvoj
3. Kontrola porušování pravidel
4. Řízení dopravy a instruktáž cestujících, uživatelů silnic, provozovatelů
5. Vývoj bezpečnosti a zabezpečení

Všechny tyto oblasti a prostředky nezbytné k dosažení výsledků se v zásadě shodují se čtyřmi prioritními oblastmi směrnice 2010/40 / ES.

Dokument počáteční zprávy je základním pro ITS v Litvě. Slouží místo Akčního plánu ITS, který Litva jako samostatný dokument nemá kvůli regulaci počtu vládních strategických dokumentů. Navazuje na evropský Akční plán ITS a Směrnici ITS. Zaměřuje se především na silniční dopravu; multimodalita je uváděna v souvislosti s veřejnou hromadnou dopravou. Neuvažuje s prioritními oblastmi I-IV. Nebere v úvahu dělení na prioritní akce A-F, ani žádné další dělení. Poskytuje přehled a zdůvodnění stavu i projektů. Nejdůležitější aktivitou je projekt VINTRA, který je postupně rozvíjen a lépe popsán později, v následujících zprávách o pokroku.

Progress report on national activities and projects in the priority areas according to the Directive 2010/40/EU (2014)

Cílem dokumentu je referovat o změnách a vývoji oproti Počáteční zprávě Litvy. Změny jsou obsahové i formální (k lepšímu). Zpráva je velice stručná. Všechny informace jsou rovnou rozděleny podle prioritních oblastí I-IV, bez úvodu nebo průvodního komentáře, bez závěrů.

Národní program rozvoje dopravy na období 2014-2022 počítá s optimálním využitím údajů o silnicích, dopravě a cestování jako jedné z prioritních oblastí rozvoje ITS v Litvě. Litevská správa silnic (LRA) v roce 2011 zřídila Národní dopravně informační centrum (24/7), které shromažďuje, organizuje a zpřístupňuje veřejné dopravní informace o silnicích a dopravních podmínkách pro veřejnost a personál údržby silnic. LRA určilo Národní dopravně informační středisko jako přístupový bod pro sběr, zpracování a poskytování silničních a dopravních údajů.

První zpráva o pokroku se opět zabývá především silniční dopravou. Nově je nastaveno dělení dle prioritních oblastí I-IV. Obsahuje popis jednotlivých projektů. Struktura je tedy bližší Směrnici ITS. Nebere v úvahu dělení na prioritní akce A-F, ani žádné další dělení. Nově jsou uvedeny projekty pro e-ticketing, silniční databanku, PDZ, vymáhání a eCall.

PROGRESS REPORT TO THE EUROPEAN COMMISSION ON THE PROGRESS MADE FOR THE IMPLEMENTATION OF THE DIRECTIVE 40/2010/EU (2018)

Cílem je referovat o změnách a vývoji oproti Počáteční zprávě a 1. zprávě o pokroku. Změny jsou opět obsahové i formální.

Litvská republika, podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/40/ EU ze dne 7. července 2010, kterou se stanoví rámec pro zavádění inteligentních dopravních systémů v oblasti silniční dopravy a pro rozhraní s jinými druhy dopravy, identifikovala hlavní národní cíle a směry vývoje a implementace inteligentních dopravních systémů (ITS) v Národním programu rozvoje dopravy 2014-2022. Zde jsou stanoveny dva hlavní cíle:

- zavést inteligentní dopravní systémy a technologie, které zajistí lepší mobilitu cestujících a zboží na silnicích TEN-T, na dalších silnicích státního a místního významu, městských ulicích, železnicích a vnitrozemských vodních cestách
- zvýšit bezpečnost obecně a bezpečnost dopravního provozu pokračováním investic do rozvoje bezpečnostních opatření pro dopravní infrastrukturu, zejména do opatření v oblasti strojírnosti a intelektuální bezpečnosti

ITS jsou nezbytné pro zajištění a zvýšení účinnosti provozu (řízení provozu a poskytování informací), činnosti Litevské silniční správy v rámci ministerstva dopravy a spojů (dále jen LRA), bezpečnost provozu (měření rychlosti jako část vize zero) a zajištění shody s regulací/pravidly.

Vývoj je založen na zásadách otevřených dat a interoperability s cílem zajistit šíření služeb, využití dat a interoperabilitu s ostatními zeměmi.

Litva úspěšně provedla činnosti a projekty stanovené v první zprávě o pokroku a také spustila celou řadu nových.

2. Vybrané důležité projekty/opatření (Best practices)

Prioritní oblast 1: Optimální využití dat o silniční síti, dopravním provozu a cestování

- Cestovní data – multimodální plánování cesty (systém VINTRA)
- Rozvoj e-slужeb pro silniční data

Prioritní oblast 2: Návaznost služeb ITS v oblasti řízení provozu a nákladní dopravy

- Předběžné vážení a vážení vozidel za jízdy
- Multifunkční systém pro vymáhání v dopravě (MTES)
- Elektronická viněta
- Elektronický systém pro hraniční přechody (EVIS)
- Aplikace EISMOINFO
- Aplikace pro elektrická vozidla

Prioritní oblast 3: Aplikace ITS pro bezpečnost silničního provozu a jeho ochranu před vnějšími hrozbami

- Kamery pro měření okamžité rychlosti
- Systémy měření průměrné rychlosti

Prioritní oblast 4: Propojení vozidla s dopravní infrastrukturou

- Vozidlo – infrastruktura (V2I)

3. Závěry a doporučení pro ČR

- Velice stručné zprávy. Omezit administrativu spojenou s reportováním o vývoji ITS v zemi na obhajitelné minimum tak, aby přitom byly zásadní informace obsaženy. Minimalizace zdrojů a přitom celkový přehled zachován. Aktivita soukromého sektoru nebo ve spolupráci s ním nejsou uvedeny: Litva leží u moře (ani největší přístav Klaipėda a logistika v něm nejsou zmiňovány). Litva hraničí s Lotyšskem, Polskem a Běloruskem.
- Litva přijala nařízení v přenesené pravomoci. Přechází na DATEX II. Chystá se přejít na TRANSMODEL a NETEX. Jako Národní přístupové místo je uveden systém VINTRA pod Litevskou silniční správou (LRA); asi bude sloužit jako jediné přístupové místo pro všechna témata. Měli bychom v pravý čas v českých zprávách zmínit naše přístupové místo/a a jejich obsah.
- Zajímavé aktivity v Litvě jako vzory: Litva si stanovila dlouhodobé priority a nastavila je ve svých strategických dokumentech o stupeň vyšších než rozvoj ITS (zaměřených obecněji na dopravu, logistiku a telekomunikace).
- Účast v mezinárodních projektech není uvedena. Regionální aktivity nejsou příliš zmiňovány kromě hlavního města Vilniusu a dalších větších měst, a hraničních přechodů na hranicích schengenského prostoru do Běloruska (také směr transitu do Ruska). Aktivity jsou přizpůsobeny velikosti, situaci a ekonomické úrovni Litvy.
- Dohled je rozvíjen poslední dobou: brány s kamerami pro sledování rychlosti a další dohled, pro sledování nákladní dopravy v kombinaci s místy vysokorychlostního vážení.

4. Zdroje

- REPORT TO THE EUROPEAN COMMISSION ON NATIONAL ACTIVITIES AND PROJECTS REGARDING THE PRIORITY AREAS OF THE DIRECTIVE 40/2010/EU
- Progress report on national activities and projects in the priority areas according to the Directive 2010/40/EU
- PROGRESS REPORT TO THE EUROPEAN COMMISSION ON THE PROGRESS MADE FOR THE IMPLEMENTATION OF THE DIRECTIVE 40/2010/EU